

Apezpikuak salatari

Irailaren 19an argitara eman du bere OHARRA Espainiako «Gizarte Apostolutzarako Apezpiku Batzordeak». Ohar edo delako horren gaia zera izan da: «Gaurko egoera ekonomikoaren aurrean kristau jarrerak». Dokumentu hau, gizarte arazoetarako apezpikuek osatzen duten batzorde ofizialak idatzi du, eta ofizialtasun berekin zabaldu.

Espainiako Elizak dituen apezpikurik irekien eta aurrerakoiengan-dik datorren ageria da ohar hau. Oviedoko Merchán artzapezpikua, Kanarietako Infantes, Barcelonako Guix, Sevillako Montero, Hiescako Osés eta Donostiako Setien jaunak izan dira, dokumentua sinatu dutenak. Lehen biak ezik, gainerako denak apezpiku laguntzaileak dira. Honetaz ere zerbait esan liteke, baina urrune-ginango ginatete hortik.

AGERIAREN MAMIA

Bost atal ditu ageriak. Gaurko egoera ekonomikoak dakartzan itxaropen eta kezka aipatzen ditu lehenik; ekonomi egoera horren analisi bat eskaintzen du hurren; ageri horren bidezatasuna azaltzen du gero; eta, azkenik, egoera ekonomikoak eskatzen dituen kristau jarrerak aztertu ondoren, berrikuntza baterako deia egiten du.

Hasera haseratik egiten dute salakuntzarik gogorra: gaurko egoeraren ajea ez dario konjunturari bakarrik, barneagotik jaio den gaixotasuna da. **Estrukturazko eritasuna** ere ba da. Espainiako gizarteaz hazkunde ageri bat gertatu da; baina ez gizarte horretan bertan desoreka bat sortu gabe: inflaziopean dago, beraz, ekonomia. Kulturak berak ere sofritu izan du, ondorio bidez, ekonomia-aren ezbeharra. Hain ondorio zabal eta sustraizkoak dakartzan egoera horren aurrean, Elizak ere esan behar du eritzia, fedeak duen ikuspegi berezitik.

Ondoren (ageriaren laugarren partean) ekonomi hazkunderari begirada kritikoa ematen zaio: alde on eta txarrak, errenta banaketaren arazoa, lantokirik eza eta langileen geldialdia, konjunturaren eta estrukturan harremanak. Hauk dira, labur eta gaingiroki, punturik nagusienak.

IDEIA JAKINGARRIENAK: SALAKUNTZAK

Bai, bistan da, Espainiak hazkunde bizkor bat ukan duela azken urteetan; baina esan beharra dago ere, hazkunde hori gizarte osoaren bizkarraren gain egin dela. Langileriaren izerdiak gogoratzen dira batez ere: desgaraletan sartutako lan ordu luzeak, langileen deserrirapenak (Espainia barnekoak nahiz herbestekoak). Nazioas-kotako entpresak ere aipatzen dira, eta kontsumismoaren interesak argitan ezartzen, beronen barneko ustelkeria salatuz.

Hazkundeak handiagotu dituen gizarteazko aldeak eta diferentziak bizkorki aitortzen dituzte apezpikuek: «Batetik hogeita hamarrerainoko aldeak daude gure artean, agienez; eta gehiagorik ere ba da nonbait, lanaren errenta aldagaitzetan adibidez, kapitalaren irabaziaz aipatu ere egin gabe».

Arrazoinetakoak eta gehiago dira, beraz, langileen eskeak. Greba legeak desgokiak eta batere gaurkotu gabeak direlako, langileriaren ekintza politikara lerratzen da sarritan, azkenik legekontrakotasun batera pasatuz.

Hazkunde ekonomikoak kapitala esku guti batzuetara eraman du. Honetara, «gehiengoak, inork hartutako erabakietara makurtu behar du, ixil ixilik, erabaki haizetan inolako parterik hartu ez arren». Hain zuzen, erabakitzaileak guti batzuk direlako, inflazioaldi honetan herri xeheak ez du bere boza entzun erazteko modurik: horra, bada, langileriak irabazitakoaren deuseztatzea eta, ikaragarriago dena, lantoki galtzearen beldurra.

Hazkunde ekonomikoak kulturazko eragina ere ba du. Gizarte komunikabideetatik, erdi ezkutuan ematen zaigun gizatasun irudi jakina aipatzen dute apezpikuek. Ekonomi sistemak (sistemaren beraren probetxutan, noski) ez du batere errazten kultura kritikoa, berriz ere pentsa- eta bizimoldeak betiko sistema aldagaitzaren menpean ezarriz. Hirigizon bakoitzaren kritik sorketa behar da, beraz, bizkortu, eta ez geldotu.

NORA JO, BADA?

Dokumentua ez da salakuntza jakin batzuetara mugatzen. Nondik norako batzuk ere eman nahi ditu, kristau fedearen argitan egoera ekonomiko hori epaituz.

Lehenik zera esaten du: bizimoduaren maila jasotzea ez da aski, jasotzearekin batera moldaberritu ere egin behar da. Kultura, espiritu eta erligio balioei eman behar zaie lehentasuna, eta ez inondik ere ekonomi irabaziei. Publizitatea salagarria da puntu honetan, horrek ere gizonaren zerbitzutan egon behar baitu.

Guix

Setien

Kapital metatzearen arazoaz zer esan? Jasan ezina da, guti batzuen eskuetan askoren irabaziaz metatzea. Ez da zilegi, guztiek sortutako aberastasunak kapitalista guti batzuenak izatea. Desberdintasunei muga egoki eta arrazoinetako bat jarri beharra dago: horretarako izan beharko luke zerga sistemak. Bizibide liberalak dituztenek (mediku, legegizon etab.) aztertu egin beharko lukete, guztiek batera, ea ez ote den bidezko, nor bere irabaziei hesiak ezartzea.

Kapitalismoaren barnean, lanaren harremanak legeztatuak daude; eta legeon arabera moldatu nahi izaten dira lantegietako gorabeherak. Baina ez da aiantzi behar, langile eta ugazaben arteko elkar hizketa libre batek betidanik duen zeregin zabal. Sindikatuetan elkartzeko eta greba ere egiteko, premiazkoa da legeria berri bat Espainian, dagoena ez baita egokia.

Kristauek jakin egin beharko lukete, mundua ez daramala aurrera halabehar hutsak. Gizonon erabaki eta borondatearen arabera ere egiten da gizarteaz. Gizarteko aberastasunak banakorak dira, eta aberatsen eskuetan ahalik gehien biltze hori konpondu egin behar da.

NON DAUDE EGOERAREN SUSTRAIAK?

Egungo egoeraren sustraiak ez daude gainegituretan bakarrik. Barnerago jo behar da, egoera honen arrazoinen bila: inflazioa estruktoretatik ere ba dator. Guztion ona bilatzen duen gizarteak ezin dezake onhar, beti argalenen eta ahulenen gain egin hori. «Abantailez jositako egoera bat sostengatu nahi dutenek soilik onets dezakete, beti beren alde doan determinismo ekonomiko bat».

Txundigarria da langile askoren egoera. Ordu luzagarriak sar eta sar ibili behar dute, kontsumo gizarte honi jarraitzeko, hone!a langilegai anitzi lantokiak kenduz. Langilea engainatua izan da hor ere.

Egoera ekonomikoari, eskatzen duen erantzuna eman nahi baldin bazaio, bi epetan egin behar da lan: unean uneko irtenbideak bilatuz, eta errotik bertatik ere aldatu behar dena aldatuz. Baina aldaketa hau, botere politikoa dadukanaren eskuetan daude. Politik partaidetasuna, partizipazioa, benetakoa nahi baldin bada, ostera, informabideak leialtasunik gardenenarekin maneiatu behar dira.

Aldakuntza hauetarako, gizonak dira pentsatu behar dutenak, pentsatu eta pentsa erazi. «Gure gizarte honek berehalako erreforma sakonak behar dituela aitortzean, kultura kritikoa baten beharra nabaritzen da». Kultura kritikoa hori gabe ez da posible, aldakuntzarik zuzen eramatea. Gizamolde berri bat nahi bada, ezin gaitzeko aldatetako batetan eta esturturen kanbiaketan bakarrik gera. Kristautentzat, gizonaren azken eredu Nazaretoko Jesus bera izanen da.

ONDORIO BIDEZ

Azken urteetan apezpikuei irakurri diegun ageririk egokiena da hau. Mamiari ez dio beldurrik izan, eta hizkerarik argienean mintzatu da nornahirentzat. Alde batzuetatik ausarta ere gertatu da, batez ere, apezpikuena dela eta ofizialtasun baten barnean egina deia gogoan hartzen badugu. Oro har, oso probetxuzkotzat jotzen dugu, geure gaurko egoera honetan.

Joanes GOIA

daude, dagoz	diegu, deutsegu	
dezake, daike	dio, deutso	zaigu, jaku
dezakete, daike	zaie, jake	zaio, jako